

KLJUČNA NAČELA

POROČILO O POLITIKI

PODPIRANJE RAZVOJA POLITIKE IN IZVAJANJE INKLUZIVNEGA IZOBRAŽEVANJA

V letu 2020 je Evropska agencija za izobraževanje oseb s posebnimi potrebami in inkluzivno izobraževanje (Agencija) odkrila ponavljajoča se sporočila v svojem glavnem delu od leta 2011. Agencija je ta sporočila povzela v ključnih načelih, ki podpirajo uresničevanje visokokakovostnega inkluzivnega izobraževanja za vse učence. V ključnih načelih so določeni potrebni elementi celovitega sistema za inkluzivno izobraževanje in so namenjena podpori državam, ki želijo še naprej razvijati vključujoče ukrepe v izobraževanju.

Za ključna načela 2021 se uporablja vodilno načelo, povezana pa so s splošno prizanim konceptom inkluzivnega izobraževanja, ki temelji na pravicah. Poleg tega določajo pet zahtev za zakonodajni in politični okvir ter osem operativnih strategij, struktur in procesov za sisteme inkluzivnega izobraževanja.

VODILNO NAČELO

Na področju zakonodaje in politike mora obstajati jasen koncept pravičnega visokokakovostnega inkluzivnega izobraževanja, dogovorjen v sodelovanju z deležniki. Ta bi moral za vse učence oblikovati enoten zakonodajni in politični okvir, usklajen s ključnimi mednarodnimi in evropskimi konvencijami in sporočili, kot podlago za prakso na temelju pravic.

Vzpostavitev enega samega okvira je ključnega pomena za uresničevanje pravic vseh učencev do izobraževanja in znotraj izobraževanja. Okvir bi moral zagotavljati inkluzivno in pravično kakovostno izobraževanje ter vseživljenjsko učenje za vse ter zagotoviti, da ekonomske, socialne, kulturne ali osebne okoliščine ne postanejo vir diskriminacije. Deležniki se morajo zavedati prednosti inkluzivnega izobraževanja, saj ta predstavlja podlago za bolj vključujočo družbo.

ENOTNI ZAKONODAJNI IN POLITIČNI OKVIR

V vodilnem načelu je opisanih pet ključnih zahtev za enotni zakonodajni in politični okvir:

Prilagodljivi mehanizmi za financiranje in dodelitev sredstev podpirajo stalen razvoj šolskih skupnosti in jim omogočajo, da povečajo svojo zmogljivost odzivanja na raznolikost in brez formalne diagnoze ali etiketiranja podpirajo vse učence.

Ker se države močno razlikujejo, se razlikujejo tudi načini financiranja in dodeljevanja sredstev. V vseh primerih mora biti financiranje pregledno in pravično ter osredotočeno na povečanje zmogljivosti šol, da zmanjšajo ovire pri učenju.

Učinkovit načrt upravljanja določa jasne vloge in odgovornosti, priložnosti za sodelovanje in ravni avtonomije na vseh ravneh sistema.

Deležniki se morajo popolnoma zavedati ravni avtonomije in odločanja v okviru njihovih področij odgovornosti. Sodelovanje na vseh sistemskih ravneh je ključnega pomena.

Celovit okvir zagotavljanja kakovosti in odgovornosti za spremljanje, pregled in evaluacijo, ki podpira visokokakovostne ukrepe za vse učence, s poudarkom na pravičnih priložnostih za tiste, ki jim grozi marginalizacija ali izključenost.

Natančne in zanesljive informacije o virih, vnosih, strukturah in procesih, ki vplivajo na učenje, so še posebej pomembne za manjšine in tiste, ki so potencialno nagnjeni k slabšemu učnemu uspehu, in omogočajo podporo pravične prakse.

Kontinuum strokovnega izobraževanja učiteljev – začetno usposabljanje učiteljev, uvajanje in nadaljnji strokovni razvoj za učitelje in izobraževalce učiteljev – ki pri vseh učiteljih razvija področja kompetenc glede ocenjevanja in ugotavljanja potreb, načrtovanja učnega načrta (univerzalno oblikovanje), inkluzivne pedagogike, sodelovanja v raziskavah in uporabe dejstev.

Učitelji na vseh stopnjah morajo biti usposobljeni za izpolnjevanje različnih potreb učencev. Izobraževalci učiteljev morajo imeti znanje in izkušnje na področju inkluzivnega izobraževanja, da lahko razvijajo kompetence pri drugih.

Enotni okvir učnega načrta, ki je dovolj prilagodljiv za zagotavljanje ustreznih priložnosti za vse učence, in okvir ocenjevanja, ki priznava in potrjuje doseganje in širše dosežke.

Prožen učni načrt omogoča ustrezne priložnosti za učenje **vsem** učencem brez potrebe po ločenih učnih načrtih. Ocenjevanje omogoča prilagajanje učnega načrta in učnih pristopov, prepoznavanje in premagovanje ovir pri učenju ter informiranje o podpornih odločitvah.

OPERATIVNI ELEMENTI ZA SISTEME INKLUZIVNEGA IZOBRAŽEVANJA

Osem operativnih strategij, struktur in procesov, ki veljajo za ključne v politiki in praksi inkluzije:

Strukture in procesi, ki omogočajo sodelovanje in učinkovito komunikacijo na vseh ravneh – med ministrstvi, nosilci odločanja na regionalni in lokalni ravni ter med službami in področji, vključno z nevladnimi organizacijami in šolami.

Komunikacija, pogajanja in vključevanje vseh deležnikov – učiteljev, ravnateljev, učencev, lokalnih in regionalnih oblikovalcev izobraževalne politike itd. – omogoča trajnostni razvoj s partnerstvi, sodelovanjem in vključevanjem v skupne dejavnosti.

Strategija za povečanje udeležbe v kakovostni inkluzivni predšolski vzgoji in pomoč družinam, ki so prikrajšane.

Otroci, ki so vključeni v predšolsko vzgojo in varstvo, imajo koristi z vidika splošnega razvoja in učnega uspeha. Izboljšana je namreč njihova družbena vključenost in dolgoročne življenjske možnosti.

Strategija za podporo vsem učencem v času prehoda med fazami izobraževanja – in še posebej med prehodom v odraslo življenje – prek poklicnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnega višje in visokošolskega izobraževanja, samostojnega življenja in zaposlitve.

Prehod med stopnjami izobraževanja zahteva usklajevanje, da se zagotovi nemoteno nadaljnjo izvajanje izobraževanja, zlasti za učence, ki so potencialno nagnjeni k slabšemu učnemu uspehu.

Strukture in procesi za olajšanje sodelovanja med šolami, starši in člani skupnosti za podporo inkluzivnemu razvoju šole in izboljšanje napredka učencev.

Udeležba družine v izobraževalnem procesu je ključnega pomena. Sodelovanje z lokalno skupnostjo šolam pomaga obogatiti učne izkušnje in rezultate ter bolje podpreti mlade pri razvoju kompetenc, ki jih potrebujejo.

Sistem zbiranja podatkov/informacij, ki:

- zagotavlja povratne informacije za informiranje o stalnih izboljšavah v celotnem sistemu (npr. spremljanje dostopa do formalnega in neformalnega izobraževanja, sodelovanja, učenja in akreditacije);
- podpira odločevalce na vseh ravneh, da lahko prepoznajo »signale«, ki kažejo na potrebo po nujnih ukrepih v zvezi s šolami, ki potrebujejo dodatno podporo.

KEY PRINCIPLES

Dostop do veljavnih in zanesljivih podatkov kot dokazne baze je ključnega pomena za razvoj politike inkluzivnega izobraževanja na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.

Strategija za razvoj specializirane ponudbe za podporo vsem učencem in povečanje zmogljivosti rednih šol s podrobnostmi medsektorskega dela in strokovnega razvoja za vse osebe.

Strokovno znanje in viri iz specializirane oskrbe lahko podpirajo bolj inkluziven sistem z zagotavljanjem kakovostne podpore za učence, ki so potencialno nagnjeni k slabšemu učnemu uspehu.

Strategija za razvoj in podporo ravnateljem, ki sodelujejo z drugimi, da bi ustvarili inkluzivno in pravično etiko šole z močnimi odnosi, visokimi pričakovanji, proaktivnimi in preventivnimi pristopi, fleksibilno organizacijo in kontinuumom podpore za posredovanje takrat, ko učencem grozita neuspeh in izključenost.

Učinkovito vodstvo šole pozitivno vpliva na dosežke učencev, kakovost poučevanja in motivacijo osebja.

Okvir usmerjanja razvija učna in poučevalna okolja z aktivno udeležbo učencev, v katerem se njihove pravice uresničujejo s personaliziranimi pristopi k učenju in podpori.

Ko se učencem prisluhne in se jim omogoči določen vpliv na njihovo življenje, postanejo učitelji in učenci soustvarjalci v procesu poučevanja in učenja. Učenci, učitelji, starši in skupnosti sodelujejo pri omogočanju napredka pri doseganju skupnih ciljev.

SKLEP

Če so prisotne vse navedene komponente, bi morale vse ravni izobraževalnega sistema sodelovati, da bi postale pravičnejše, učinkovitejše in uspešnejše pri spoštovanju raznolikosti učencev in dvigu dosežkov **vseh** učencev in deležnikov sistema.

Podrobnejše informacije o teh ključnih načelih so na voljo v celotnem poročilu:
Ključna načela – Podpiranje razvoja politike in izvajanje inkluzivnega izobraževanja

Za dodatne informacije o Agenciji in njenem delu obiščite spletno mesto

www.european-agency.org

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2021

EUROPEAN AGENCY
for Special Needs and Inclusive Education

Sofinancira program
Evropske unije
Erasmus+

Podpora Evropske komisije za pripravo te publikacije ne pomeni potrditve vsebine, ki izraža le mnenja avtorjev, in Komisija ne more biti odgovorna za kakršno koli uporabo informacij, ki jih vsebuje.